

Talouden tasapainottaminen

KH 01.12.2025 § 338

Äänekosken kaupungin talouden tämänhetkisen tilannekuvan perusteella kuluva vuosi 2025 näyttää muodostuvan 2,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Kaupungin talous on kuluvana ja tulevina vuosina voimakkaasti alijäämäinen nykyisten kehitysnäkymien valossa. Kaupungin heikentynyt taloustilanne edellyttää proaktiivisia toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi, vaikka kaupungin taseessa vuoden 2024 lopussa on edellisiltä vuosilta kertyneitä ylijäämiä 10,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2026 talousarviovalmistelusta on pidetty kaksi talousarvioseminaaria valtuustolle (11.9.2025 ja 27.10.2025) ja yksi kaupunginhallitukselle 29.9.2025. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys 3,5 miljoonaa euroa alijäämäisenä hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 17.11.2025 ja kaupunginhallitus esittää edelleen valtuustolle sen hyväksymistä valtuuston kokouksessa 8.12.2025.

Heikentyneiden ennusteiden toteutuessa kaupungin edellisten vuosien kertyneet ylijäämät on lähes kokonaan syöty vuoden 2028 loppuun mennessä. Talouden heikentymiseen vaikuttavat erityisesti heikentynyt verotulojen kehitys ja laskeneet valtionosuudet. Näiden lähtötietojen pohjalta perustetaan talouden tasapainottamistyöryhmä, jonka tehtävänä on laatia tasapainottamissuunnitelma vuoden 2027 talousarvion valmistelua varten. Tavoitteena on saavuttaa vähintään 1,5 miljoonan euron pysyvä säästö kustannusrakenteeseen kaupungin talouden kestävyuden turvaamiseksi pitkälle aikavälille.

Säästöt eivät ole kertaluonteisia, vaan ne ovat pysyviä toimintakatetta alentavia tulojen lisäyksiä tai menojen vähennyksiä, rakenteellisia muutoksia palveluverkossa, palveluiden tuottamisessa, henkilöstössä ja omaisuudessa sekä konsernirakenteessa. Lisäksi kiinnitetään muuttuneessa tilanteessa erityistä huomioita kaupungin talouden kantokyykyyn vuosittaisia investointitasoja määriteltäessä.

Tasapainottamissuunnitelmassa huomioidaan kaikki kaupungin toimialat ja vastualueet. Tasapainottamistyön tavoitteena ei ole vain säästää, vaan varmistaa, että pystymme jatkossakin tarjoamaan laadukkaita palveluja kuntalaisille kestävällä ja ennakoitavalla tavalla.

Talouden tasapainottamistyöryhmä

Työryhmän tehtävänä on analysoida kaupungin taloustilannetta, laatia talouden tasapainottamistoimenpiteitä ja rakenteellisia muutoksia sekä valmistella suunnitelma vuoden 2027 talousarvion pohjaksi. Työryhmä huomioi, että rakenteelliset muutokset voivat edellyttää yhteistoimintamenettelyjä henkilöstön kanssa, jotka toteutetaan lainsäädännön ja voimassa olevien työehtosopimusten

mukaisesti. Työryhmän viranhaltijat ja työryhmän puheenjohtaja nimetään kaupunginjohtajan toimesta. Työryhmään nimetään myös tarvittavat henkilöstön edustajat, jotta henkilöstön näkökulmat tulevat huomioiduiksi valmistelussa. Tasapainottamissuunnitelman tulee olla valmis vuoden 2026 maaliskuun loppuun mennessä.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata työryhmän toimintaa, priorisoida toimenpiteitä, arvioida niiden vaikutuksia ja tehdä suosituksia kaupunginhallitukselle. Ohjausryhmän kokoonpano on: kaupunginjohtaja, talousjohtaja, henkilöstöpäällikkö, hallintopäällikkö, kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja valtuuston puheenjohtaja. Ohjausryhmä raportoi kaupunginhallitukselle kokousten yhteydessä etenemisestä.

Toiminta ja raportointi

Työryhmä ja ohjausryhmä aloittavat toimintansa heti tämän päätöksen jälkeen. Työryhmä laatii kuukausittain väliraportin ohjausryhmälle, jossa raportoidaan myös mahdolliset yhteistoimintamenettelyt ja niiden eteneminen.

Valmistelija Talousjohtaja Tapani Hämäläinen puh. 0400 115 256

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) perustaa talouden tasapainottamistyöryhmän, jonka tavoitteena on laatia suunnitelma 1,5 miljoonan euron pysyvistä säästöistä kustannusrakenteeseen;
- 2) valtuuttaa kaupunginjohtajan nimeämään talouden tasapainottamistyöryhmän jäsenet sekä työryhmän puheenjohtajan;
- 3) asettaa talouden tasapainottamistyöryhmälle ohjausryhmän ja nimeää ohjausryhmän puheenjohtajaksi kaupunginjohtajan ja ohjausryhmän jäseniksi: talousjohtajan, henkilöstöpäällikön, hallintopäällikön, kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja valtuuston puheenjohtajan; ja
- 4) päättää, että talouden tasapainottamistyöryhmän suunnitelman on oltava valmis maaliskuun 2026 loppuun mennessä.

Kaupunginjohtajan kokouksessa tehty ehdotus

Kaupunginhallitus:

- 1) perustaa talouden tasapainottamistyöryhmän, jonka tavoitteena on laatia suunnitelma 1,5 miljoonan euron pysyvästä säästöstä kustannusrakenteeseen;
- 2) valtuuttaa kaupunginjohtajan nimeämään talouden tasapainottamistyöryhmän jäsenet sekä työryhmän puheenjohtajan;
- 3) asettaa talouden tasapainottamistyöryhmälle ohjausryhmän ja nimeää ohjausryhmän puheenjohtajaksi kaupunginjohtajan ja ohjausryhmän jäseniksi talousjohtajan, henkilöstöpäällikön, hallintopäällikön, kaupunginhallituksen puheenjohtajiston ja valtuuston puheenjohtajan; ja
- 4) päättää, että talouden tasapainottamistyöryhmän suunnitelman on oltava valmis huhtikuun 2026 loppuun mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan kokouksessa tehty ehdotus.

- - - - -

KH 11.05.2026 § 143
701/02.02.03/2025

Kaupunginhallitus päätti 1.12.2025 § 338 asettaa talouden tasapainottamistyöryhmän valmistelevaan koko kaupunkia koskevaa talouden tasapainottamiskokonaisuutta. Työryhmän tehtävänä on ollut koota toimialoilta saadut selvitykset ja esitykset yhdeksi kokonaisuudeksi sekä muodostaa päätöksenteon tueksi kokonaiskuva talouden tasapainottamistarpeesta vuosille 2027–2029.

Talouden tasapainottamistyöryhmä on tarkastellut kaupungin talouden lähtötilannetta, tasapainottamistarpeen taustoja ja mittaluokkaa sekä tunnistanut rakenteellisia keinoja menojen hallintaan, palvelurakenteiden ja palveluverkkojen tarkasteluun, tilankäyttöön, investointitasoon, henkilöstöön sekä tulopohjan vahvistamiseen liittyen. Työryhmän tehtävänä ei ole ollut tehdä päätöksiä yksittäisistä toimenpiteistä, vaan koota valmisteluaineisto ja vaihtoehtoja jatkopäätöksenteon pohjaksi.

Toimialat ja vastualueet ovat valmistelleet omat talouden tasapainottamista koskevat esityksensä yhtenäisten raportointipohjien mukaisesti. Talouden tasapainottamistyöryhmä on koonnut nämä esitykset yhtenäiseksi loppuraportiksi, jossa toimialakohtaiset tarkastelut on esitetty koosteina ja yksityiskohtaiset raportit on liitetty kokonaisuuteen liitteinä.

Työryhmän talouden tasapainottamistoimenpiteet on esitelty lautakunnissa ja kaupunginvaltuuston iltakoulussa 20.4.2026. Talouden tasapainottamistyön perusteella kaupungin talouden kestävyys vahvistaminen edellyttää useiden samanaikaisten ja toisiinsa kytkeytyvien toimenpiteiden tarkastelua. Toimialoilta saadut

esitykset osoittavat, että merkittävä osa tasapainottamistoimenpiteistä on luonteeltaan rakenteellisia ja vaikuttaa useamman vuoden aikajänteellä. Esitetyt toimenpidekokonaisuudet muodostavat perustan jatkovalmistelulle ja talousarvioprosessille. Osa toimenpiteistä edellyttää erillistä lisäselvitystä ja vaikutusten tarkempaa arviointia ennen varsinaista päätöksentekoa. Henkilöstöön ja palveluihin kohdistuvat vaikutukset käsitellään jatkossa kulloinkin päätettävien asioiden yhteydessä.

Loppuraportti antaa kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle kokonaiskuvan talouden tasapainottamisen lähtökohdista, valmistelun sisällöstä ja mahdollisista jatkovaihtoehdoista.

Talouden tasapainottamistyöryhmän loppuraportti toimii päätöksenteon valmisteluaineistona kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle. Varsinaiset talouden tasapainottamiseen liittyvät linjaukset ja päätökset tehdään erikseen kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa osana talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia.

Kuntalaisilta kerättiin näkemyksiä säästö- ja kehittämistoimenpiteisiin huhtikuun alkuun asti. Kyselyyn saatiin yhteensä 496 vastausta, ja niitä hyödynnetään päätöksenteon tukena. Liitteenä on tiivistelmä kuntalaisten näkemyksistä.

Valmistelija	Talusojohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Tuononen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus: 1) merkitsee tiedoksi talouden tasapainottamistyöryhmän laatiman loppuraportin vuosille 2027–2029; 2) päättää, että loppuraporttia sekä sen toimialakohtaisia esityksiä käytetään valmisteluaineistona talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2029 laatimisessa sekä talouden tasapainottamista koskevassa jatkovalmistelussa; ja 3) antaa valtuustolle tiedoksi tasapainottamistyöryhmän laatiman loppuraportin vuosille 2027-2029.
Päätös	Keskustelun kuluessa Johanna Vertainen ehdotti, että asia jätetään pöydälle. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko asia yksimielisesti jättää pöydälle. Puheenjohtaja totesi, että asia päätettiin yksimielisesti jättää pöydälle.

- - - - -